

Lõikustänupüha tervitus Österha- ninge kogudusest

Lõikustänupühaga väljendame oma tänulikkust ja alandlikkust. Tänulikkust elu eest. Tänulikkust meie endi elude eest.

Liiga sageli võtame meile antut iseenesestmõistetavana. Tänulikkus, mida näitame Jumalale elu eest, mis meile on antud, iseloomustab meie hoiakuid ja põhimõtteid. Olles tänulik, on see märk, et me ei võta midagi iseenesestmõistetavana, vaid et me elame palves Jumala poole sõnadega „meie igapäevast leiba anna meile tänapäev“.

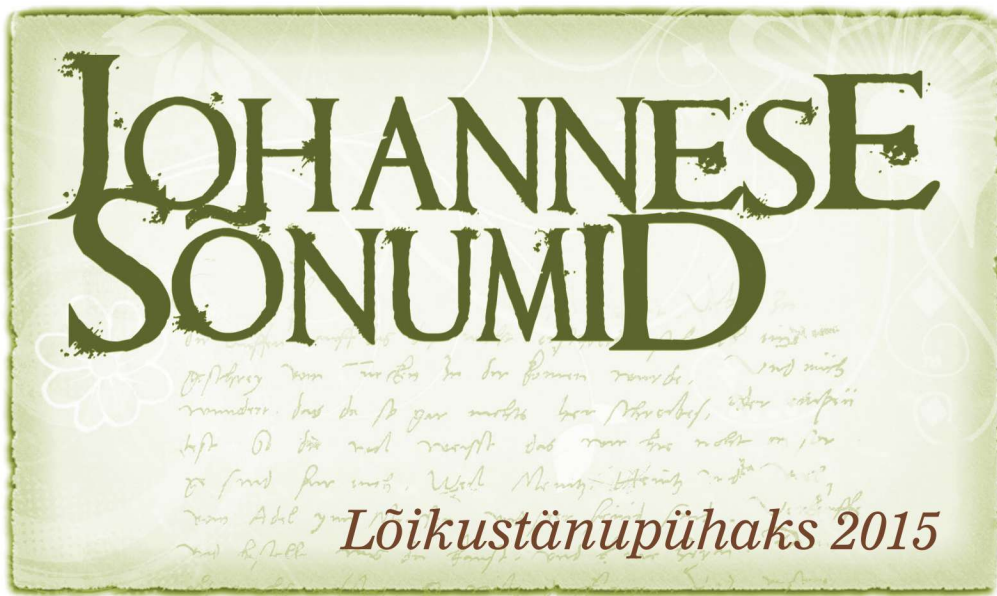
Elada tänuliku meelega tähendab ühtlasi julgust loobuda ja lahti ütelda. See näitab meie julgust usaldada oma elu Jumala kätte.

Selleks, et saada head saaki, tuleb vaeva näha. Ei taimede ja viljade kasvatamine ega lillede õitsemise ole aga inimese kätes. See on Looja ime, mis on meie ümber aastast aastasse ja mis annab meile kõik, mida eluks vajame. Selle ime ees on meil põhjus tõusta püsti, tunda imetlust ja tänada. Ilusaim, mida Jumal on loonud, kõige loodu kroon, oleme meie, inimesed. Sina. Loodud tema näo järgi. Sulle on antud oskused, et luua. Maad harida, ehitada, leiutada, ja Sulle on antud anded, et valitseda. Selle eest saame tänulikud olla. Olla tänulikud Jumala imelise loomingu eest.

„Jumal on teinud imet ja rikkalikult õnnistanud meie vaeva. Taimed on kandnud ja maapind on andnud head vilja. Kuid veelgi enam, hing, mis on elav, rohkelt on saanud rõõmu ja toitu.“ (Laul 168 3. salm Rootsi kirikulauluraamatust).

Krister Stenberg
Österhaninge koguduse
õpetaja

Lõikustänupüha tervitus

Sina teed rohkeks rahva, ja valmistad talle suure rõõmu: nad rõõmustavad sinu ees otsekui lõikusajal ollakse rõõmsad, otsekui saaki jagades hõisatakse. Jesaja 9:2

Selle aasta lõikustänupüha tähistab meie rahvas ja eriti põllumehed vastuoluliste ning raskete tunnetega. Ei ole ju sugugi tavapärane, et põllumehed lähevad üheskoos meelt avaldama nii Tallinnas, Brüsselis kui ka paljudes teistes maades. Mure tuleviku ees on suuremaks läinud kui rõõm selle aasta lõikusest.

Sigade Aafrika katk on hävitanud paljud farmid ja piim, mida lehmad annavad, osutub müües nii odavaks, et kulu on suurem kui tulu.

Pagulaste tulemine on rahvast lõhestanud küllap just teadmatuse ja sihilikult külvatud hirmu pärast rahvusküsimuses. Oma maa jääb aga järjest tühjemaks ja rahvas läheb tööd otsima mujale maailma.

Olukord on muutumas ohtlikuks kogu ühiskonnas stabiilsusele ja rahule. Elame terves maailmas muutuste hirmus. Lihtsaid lahendusi ei ole pakkuda. Paljusid asju ei saa meie muuta, aga me saame muu-

Meie igapäevast leiba anna meile tänapäev. Pildil kahene Ekke Oskar Engman.

KRISTEL ENGMAN

ta oma hoiakuid ja väärtushinnanguid.

Lõikustänupüha võiks meid panna mõtlema mitte ainult leiva, vaid ka elu püsiväärtuste peale. Jeesus annab mäejutluses juhised õnnelikuks eluks: „Aga otsige esmalt Jumala riiki ja tema õigust, siis seda kõike antakse teile pealegi!“ (Mt 6:33)

Küllap ongi üks segaduste ja sisemise rahutuse põhjus selles, et asjad ei ole pandud õigesse tähtsust järjekorda. Selle poolest on

põhjust õppida põllumehe tarkusest. Ta teab, millal panna seeme mulda, et see kannaks õigel ajal vilja. Prohvet Jesaja kutsub meid üles selleks rõõmustama ja jagama hõisates saaki.

Lõikustänupühal perekonnaga lauda istudes ärge unustagem teha seda palvega. Siin üks ilus söögipalve: „On sul, on sul tükikene leiba, ära seda ükski söö, vaid koos kaaslasega jaga, siis see leib on maitsavam veel.“ **Tiit Salumäe**

Sajandi suursündmus: 1. maist 2015 on Haapsalu taas piiskopilinn

Ligi kolmsada aastat oli Haapsalu katoliikliku Saare-Lääne piiskopiriigi pealinn ja piiskopilinnus 23 piiskopi residents. Esimene Haapsalust riiki valitsenud piiskop oli Hermann I. Viissada aastat tagasi, 1515, pühitseti Haapsalus ametisse piiskop Johannes IV Kievel, kes andis õiguse kuulutada siinseil aladel luteri usku.

Teel toomkirikusse pidulikule teenistusele tegi protsessioon peatuse Haapsalu vabadussamba juures.

3 × ARVO TARMULA

Piiskopiks seadmise jumalateenistus algas protsessiooniga Jaani kirikust toomkirikusse.

Haapsalu esimeks luterlikuks kirikuks sai Jaani kirik, mis on vaheaegadeta toiminud tänaseni ja on praegugi toomkiriku kõrval aktiivselt kasutusel nii koguduse elu vajadusteks kui ka hinnatud kontserdipaigana.

Piiskopi asukohaks oli Haapsalu 1563. aastani, mil Taani protestantlik prints Magnus oli sunnitud Rootsi vägede vallutuse tagajärjel Haapsalust lahkuma.

EELK piiskopi Tiit Sallumäe ametisse pühitsemisega 1. mail 2015 Haapsalu toomkirikus sai Haapsalust mitme sajandi järel taas piiskopilinn.

Tiit Salumäe on Haapslu toomkirikus piiskopiks seatud.

Vanu traditsioone austades, ent neile ka nüüdisaegseid nüansse lisades toimus mitme osapoolse koostöö selle ajaloolise sündmuse tähistamine, mis tipnes jumalateenistusega toomkirikus.

Piiskopi ametisse pühitsemisele lisas pidulikkust peapiiskopi, peapiiskop emeerituse, teiste piiskoppide, kirikuvalitsuse, kohaliku omavalitsuse ja arvukate külaliste osalus. Ainuüksi vaimulikke oli sel päeval Haapsalus rohkem kui kunagi varem ja protsessioon, mis kulges Jaani kirikust toomkirikusse, pidades teel mälestustetke Vabadussamba juures, oli sündmus, mida olid kogunenud vaatama sajad pealtvaatajad.

Pidustusi ette valmistades teadvustas korraldustoimkond sündmuse märgilist tähendust ja ajaloolisust ning pidas silmas, et tegemist ei ole mitte üksnes koguduse ja EELK, vaid ka Haapsalu linnale olulise sündmusega.

Kui argielus ei tähenda Haapsalu saamine taas piiskopilinnaks linlasele ehk märkimisväärselt muutust, on sel siiski tähendus nii kogudusele kui ka linnale, rääkimata sündmuse ajaloolisest tähendusest.

Koguduse seisukohalt tähendab piiskoplikuks koguduseks olemine ennekõike suuremat nähtavust ja tähelepanu (sedakaudu ka linnale). Juba tänavuse jõulupüha ajal saavad televaatajad jälgida ETV

vahendusel just Haapsalu toomkirikus toimuvat jõuluõhtu jumalateenistust.

Kirikulistena võime jumalateenistustel hoomata varasemast suuremat pidulikkust, mis iseäranis väljendub armulaul ja õnnistamisel. Leerilapsed, kes saavad leeriõnnistuse Haapsalu toomkirikus, saavad selle kunagist traditsiooni järgides piiskopilt – konfirmeerimine oli piiskopi üks põhiülesandeid.

Piiskopi juhitud koguduse tegevus lisab linna vaimu, kultuuri- ja hariduselule mitmekülsust, aga väljendab ka head koostööd eri osapoolte vahel. Kas muudab piiskopikoguduseks olemine kuidagi ka koguduse identiteeti, on veel vara hinnata.

Küllap lisab piiskopilinnaks saamine ka linna ajaloo tutvustamisele atraktiivsust. Enam ei pea linnust kui linna esialgset keskust tutvustades rääkima sellest kui kunagisest piiskopilinnusest, vaid kui reaalselt toimivast piiskopi tegevuspaigast. Haapsalu meeneid kavandades saab edaspidi arvestada ka piiskoplike sümbolitega. Eestis on vaid kolm linna, mis on piiskopi asukohad: Tallinn, Tartu ja Haapsalu. Kanda piiskopilinna nimetust on väärikas kohustus, aga ka hea võimalus tutvustada kogudust ja linna senisest veel mitmekülgsemal viisil.

Kristel Engman

EELK vikaarõpetaja, piiskopi ametisse pühitsemise korraldustoimkonna juht

Sõpruskogudus Inglismaalt külastas Haapsalut

Meie kogudust külastas 18.–21. septembril märterkuningas Charlesile pühitsetud kiriku koguduse esindus Tunbridge Wellsi linnast Suurbritanniast.

Pärast kohtumist Gustav Piiriga, Tallinna Püha Vaimu koguduse õpetajaga, jõudsid külalised reede õhtuks Haapsallu ja olid kutsutud õhtusöögile piiskop Tiit Salumäe koju.

Laupäeval kohtusime külalistega toomkirikus, kus ingliskeelsele hommikupalvele järgnes piiskop Tiit Salumäe ülevaade toomkiriku ja koguduse ajaloost ning ringkäik linnuses. Külalised ja piiskop ronisid ka linnusetorni ja said kauni ülevaate Haapsalu linnast.

Pärastlõunal tutvus sõpruskoguduse esindus Talumehe kõrtsis Eesti köögi. Tehti ringkäik tuulisel promenaadil ja lühike tutvus linnaga. Peasjalikult naistest koosnev esindus käis ka Haapsalu pitsikeskuses.

Laupäeva õhtul nautisid külalised toomkirikus Teaduste Akadeemia nais- ja meeskoori kontserti. See hea näide eesti koorimuusikast jättis külalistele sügava mulje.

Lastekiriku hooaja avamiseks pühapäeval olid külalised ette valmistanud laulu, mis koos lastega ka ette kanti.

Jumalateenistusel teenisid piiskop Tiit Salumäe

ja märterkuningas Charlesile pühitsetud koguduse vikaarõpetaja Sara Partridge, kes rääkis ülirohkest elust, mida Jumal meile pakub. Sõnum oli tõsine ja ajakohane, puudutas päevakajalisi teemasid pagulasteni välja. Õpetaja abikaasa James Partridge teenis sõnalugemisega, õpetaja ise aga armulaul.

Pärast teenistust tutvusid külalised Jaani kirikuga ja lõunastasid Jaani saalis. Järgnes arutelu kahe koguduse koostöö teemal. Märterkuningas Charlesi kogudusel seisab ees umbes aasta keerulist aega, sest vahetub koguduse õpetaja. Leidsime palju ühiseid teemasid sotsiaalabi valdkonnas, laste- ja muusikatöös. Suurbritannia kogudus tahab meile külla saata oma koori ja jagada kogemusi töös kodutute ning noortega, kes suunduvad lastekogudust iseseisvasse ellu.

Seejärel tutvusid külalised Haapsalu apostliku õigeusu kirikuga ja tegid väljasõidu Lääne-Nigula kogudusse.

Pühapäeva õhtul võõrustas külalisi õpetaja Kristel Engman oma kodus. Visiidile pani punkti Kristeli kodukabelis küünlavalgel peetud palve ja laul.

Esmaspäeval tutvusid külalised Tallinna ja sealse toomkogudusega ning kohtusid EELK välissuhete asessoriga Kadri Põdraga.

Mari Kuli

Õhtusöögi eel õpetaja Tiit Salumäe kodus.

ERAKOGU

Ekskursioon Saaremaale

19.–20. augustil oli koguduse ekskursioon Saaremaale, et tutvuda kunagise Saare-Lääne piiskopkonna meretaguse valdusega.

Esmalt käidi Muhu Katriina kirikus ja Koguva külas. Ööbiti Püha koguduse laagri-keskuses.

Teine päev algas palvusega Püha kirikus, seejärel uudistati Kuressaare linnust. Eriline elamus oli näha Kuressaare lossi kapiitlisaalis altarireljeefi „Maarja kroonimine”.

Küllastati ka Kaarma ja Karja kirikut. Karja pagaripoes osteti koju kaasa saare leiba. Viimane peatuskoht oli Muhus Laasu talu jaanalinnufarm.

Reisijuht oli juhatuse liige Ülla Paras.

Lastelaager Ridalas

4.–6. augustil oli lastekiriku laager Ridala koguduse pastoraadis, kirikus ja selle ümbruses. Laager korraldati koostöös Haapsalu, Ridala, Martna ja Vormsi kogudusega.

Laagris õpiti tundma nelja kiriku kaitsepühakut: evangelist Johannest, Norra kuningat Olavit, pühak Martinit ja Jeesuse jüngeritega koos rännanud Maarja-Magdaleenat. Räägiti palvest ja palverännust ning käidi ka ise palverännakul keskaegsete palverändurite jälgedes, sest Ridala kirik on olnud palverändurite peatuspaik. Laagris tutvustati Meie Isa palvet, hommiku- ja õhtupalveid, eestpalveid, tänapalveid ja söögipalveid.

Laagri juurde käisid ka laul ja mäng, lõkkeõhtu ja öökino.

Küllike Valk

Kantseleihoone sai uue laudise

Koguduse kantselei sai suve hakul uue laudise. Akende vahetus jääb rahapuudusel tulevikku.

Annetused uute akende soetamiseks ja maja fassaaditöö lõpetamiseks on teretulnud.

Haapsalu toomkiriku Maarja kabeli altarireljeef kaunistab nüüd Kuressaare lossi kapiitlisaali

Meie koguduse augustikuise Saaremaa-ekskursiooni tippthek – altarireljeef „Maarja kroonimine” – ootas meid Kuressaare lossi kõige esinduslikumas ruumis, kapiitlisaalis.

Virtuosoosse lõikestiili ja suurejoonelise piduliku monumentaalsusega reljeef on Eestis säilinud gooti nikerduskunsti erakordne nähtus ja tähelepanuväärne kogu Põhja-Euroopas.

Altarireljeef on algselt loodud Haapsalu toomkiriku ristimiskabeli, tollase Maarja kabeli tarvis.

Põige keskaegsesse Haapsallu

Keskaegse katoliikliku Haapsalu toomkiriku kõrvalaltaritest on kirjalikes allikais mainitud Püha Mauritiuse, 11 märterneitsi, Peetruse ja Pauluse, Püha Kolmainisuse, Püha

Barbara, Püha Hieronymuse ja Püha Risti, Püha Johannese, Püha Antoniuuse, Püha Anna, kõikide pühakute, Püha Laurentiuse ja neitsi Maarja altarit.

Teadagi on, et 15. sajandi alguses oli toomkiriku kõrval ristimiskabel, mis kandis Maarja kabeli nime. On üsna kindel, et just seal asus Maarja altar.

Kindel on seegi, et vähemalt üks Saare-Lääne piiskop, väidetavalt 95aastaseks elanud Johannes III Orgas (piiskop 1492–1515) on Maarja kabelisse maetud. Seda kinnitab järgmise piiskopi Johannes IV Kieveli sekretäri Johannes Lohmülleri kirjeldus aastast 1515: „Sellesama [märt-

si] kuu kahekümne teisel päeval sängitati ta piduliku matusetalitusega õndsas Maarja kabelis hauda.”

Saaremaale sattus altar protestantismi ajal

Kuressaare lossi kapiitlisaalis asuva tammepuust altarireljeefi „Maarja kroonimine” valmistas tõenäoliselt Lüübekis sündinud ja õppinud puunikerdaja ning maalija Jürgen Dreyer Tallinnas töötamise aastail (1511–1519). See oli suure kunstisõbrana tuntud Johannes III Orgase tellimus.

„Maarja kroonimine” oli keskne osa tollase Maarja kabeli neitsi Maarja altarist. Arvatavasti oli altari-
reljeef keskne osa

Piibel kuulutab meile Jumala Sõna, aga sealt

Võime endale ette kujutada, kui rikkalik oli paradisiaia toidulaud, samal ajal aga pidi Iisraeli rahvas oma kõrbeteekonnal läbi ajama palju kasinamalt.

Piiblis on rohkesti sündmusi, kus toidupoolisel on oma roll. Näiteks Jaakobi läätseleem, mis purustas traditsiooni ja kirjutas ümber ühe perekonna kroonika; või leivad ja kalad, millest imekombel said söönuks tuhanded Jeesuse juurde kogunenud inimesed.

Johannese Sõnumite lugejail on juba mõnda aega olnud võimalus tutvuda

selle põneva toidumaailmaga, mida võisid nautida Piiblis mainitud inimesed. Nende toit oli tasakaalustatud ja täisväärtuslik.

Retseptide ilmumine meie koguduselehes on inspireerinud uue huviringi loomise meie koguduses. Huviring „Piibel köögis” hakkab toimuma laupäeviti kord kuus Jaani saalis.

Valmistame koos üht Piiblist inspireeritud toitu, uurime-arutame selle juurde kuuluvat kirjakohta ja loomulikult laseme toidul hea maitsta. Tähtis on ka suhtlemine.

„Piibel köögis” koguneb esimest korda 24. oktoobril kell 16 Jaani saalis. Kes soovib, võib kaasa võtta oma põlle ja Piibli. Sel korral valmistame koos Jaakobi läätseleent ja tutvume sinna juurde kuuluva piiblilooga. Kõik see võtab aega umbes kolm tundi.

Toiduainete ostuks palume igal osalejal kaasa võtta 3 eurot. Osalemissoovist palun teatada hiljemalt 22. oktoobriks tel 5358 3276 või mariastrauss@gmx.de.

Leib oli piibliaegsete inimeste põhitoidus ja toidulaua olulisim osa. Leib oli aukohal ka siis, kui tu

Viissada aastat tagasi ehitis see altari reljeef Haapsalu toomkirikus Maarja kabelit. KRISTEL ENGMAN

klappaltarist, mille külgtiibadel asus 12 apostlikuju.

Katoliikliku ajastu lõpuaastail, piiskop Johannes V von Münchhauseni valitsusajal (1542–1559) sai üha domineerivamaks protestantism. Pärast piiskopkonna müümist Taani kuningale saigi senisest piiskopist protestantlik jutlustaja.

Reformatsiooniga seoses eemaldati toomkirikust

katoliiklikud pühakuid kujutavad altarid. Maarja altari toimetas Kaarma läänisand Berent Berg 1547. aastal kodukirikusse Kaarmale.

1910. aastal viidi altar Kuressaare lossi ja paigutati kabelisse.

Kaarmal olnud vana 12 apostliga klappaltar jõudis 19. sajandi lõpul samuti Kuressaare lossi. Nüüd on mõlemad konserveeritud.

„Maarja kroonimise“ altari reljeef ehiv kapiitlisaali, 12 apostli kujuga klappaltar kabelit.

Kes on neid näinud, suudavad ette kujutada, kui uhke ja kunstiliselt rikas võis 500 aastat tagasi olla Haapsalu toomkirik. See on suur õnn, et need kaunid kunstiteosed, mineviku tummad tunnistajad, on siiani säilinud.

Ülla Paras

saab lugeda ka paljudest söömaegadest

150 g jahu; 150 g mannat; 20 g pärm; 125 ml leiget piima; noaotsatäis suhkrut; noaotsatäis soola; 9 sl oliiviõli

Sega jahu ja manna omavahel, tee keskele süvend ja lisa sinna murendatud pärm, 3 sl leiget piima ja noaotsatäis suhkrut. Sega valmis

Saara õhuke nisuleib

väike juuretis ja lase sellel kerkida soojas kohas umbes pool tundi.

Seejärel lisa ülejäänud leige piim, sool ja 1 sl oliiviõli. Sega aineid, kuni tainas enam ei kleepu. Lase kinnikaetult soojas kohas 45 minutit kerkida.

Sõtku tainas köögilaul veel kord korralikult läbi, veereta sel-

lest rull ja jaga see kaheksaks tükkiks. Vormi tükid pallideks, asetahjuplaadile ja lase veel 20 minutit kerkida. Rulli pallid umbes 2 mm paksuseks ringiks. Küpseta 1 sl oliiviõlis kuumal kõrbemiskindlal pannil iga leiba kummaltpoolt 2–3 minutit. Nõruta köögipaberil.

lid külalised. Võõrustajad jagasid kõigepealt külalistega oma leiba. Leib ei ole ka tänapäeval pelgalt kõhutäide, vaid sümboliseerib kõike seda, mida inimene eluks vajab.

Kui Aabrahami juurde tulid kolm meest ja tõid

talle Jumalalt sõnumi peatsest poja ilmaletulekust, pakkus Aabraham neile Saara küpsetatud leiba. See võis olla niisugune (vt retsepti).

Läbi aegade on inimesed tänanud Jumalat toidu eest. Nende kuninga

Taaveti sõnadega võid ka sina enne sööki palveta: Issand, kõikide silmad ootavad sind ja sina annad neile nende roa omal ajal; sina avad oma käe ja täidad kõik, mis elab, hea meelega. Aamen. Ps 145, 15–16.

Maria Strauss

Jaani kirik oli teeliste leale avatud

Vabatahtlike abiga oli Haapsalu Jaani kirik kolmandat suve nädalalõppudel külatajaile avatud. Selle ajaga külastas kirikut umbes 800 inimest. Kaugeimad külatajad olid Jaapanist jt Kagu-Aasia riikidest; lähimad, nagu ikka, meie põhjanaabrid. Palju on käinud külalisi Lõuna- ja Kagu-Eestist.

Tiia Laar

Suvine leerirühm sai leeriohustuse

Pärast jaanipäeva alustanud leerirühm sai 30. augustil toomkirikus leeriohustuse ja kogudusse lisandus kaks vastset liiget.

Juulis-augustis olid tavapärasest intensiivsemad ja tihedama ajakavaga leeritunnid. Leerikoolis osalenud said ülevaate ristiusu põhitõdedest, kirikuajaloost ja kristlikust kunstist, EELK ja koguduse tegevusest, oikumeenilisest koostööst, maailma suurreligioonidest jpt teemadest.

Nii nagu viimastel aastatel on tavaks saanud, osales tundides ka vabakuulajaid. Võimalust leerikooli tundide kaudu oma teadmisi värskendada on teretulnud kasutama kõik huvilised edaspidigi.

Kristel Engman

Maarja ja Jaanus Kõuts löövad kaasa lastetöös

Suve hakul Tallinnast Haapsalu kolinud Maarja ja Jaanus Kõuts löövad jõudumööda kaasa ka Haapsalu koguduse tegevuses.

Maarja Kõuts (33) töötab sihtasutuses Haapsalu ja Läänemaa Muuseumid. Ta on seal turundus- ja kommunikatsioonijuht. Abikaasa Jaanus on lasteraamatukogu juhataja.

„Osalesime juba terve perega koguduse lastetöötajate koosolekul, kus seati algava hooaja lastetöö plaane. Püüame nõu ja jõuga esialgu selles valdkonnas abiks olla,“ ütles Maarja Kõuts. Lehte Ilves

Igaiüks andku südametunnistuse järgi

Lõikustänupüha üks teemasid on läbi aastate olnud meeldetuletus, et koguduse majanduslik seisukord ei ole mitte ainult nõukogu, juhatuse ja õpetaja mure, vaid terve koguduse küsimus. Kogudus ei ela küll rahast, aga tegevuskulude katmiseks on raha siiski vajalik.

Loomulikult elab kogudus ohvrast. Jeesus jutustab loo (Mk 12:41-44) lesknaise ohvriannist: „Ja istudes aardekirstu vastas, vaatas Jeesus, kuidas rahvahulk paneb raha aardekirstu. Ja paljud rikkad panid palju. Ja üks vaene lesknaine tuli ja pani kaks leptonit, see on ühe veeringu. Ja kutsudes oma jüngrid enese juurde, ütles Jeesus neile: „Tõesti, ma ütlen teile, see vaene lesknaine pani rohkem kui kõik, kes panevad aardekirstu, sest nemad panid oma küllusest, tema pani aga kehvusest kõik, mis tal oli, kogu oma elatise.”

Kogudus on üks pere, Jumala rahvas. Kui oleksime maine ühendus, oleksime juba ammu pankrotis.

Koguduse majanduslik alus toetub vabatahtlikkusele ehk annetustele. Koguduste tõeline ressurss on inimesed, kes sinna kuuluvad. Meil on sarnased väärtushinnangud ja see tähendab, et koguduse liikmed on valmis ühiste eesmärkide nimel vabatahtlikuna kaasa lööma. Ühiskond kasvatab inimestes enesekesksust, kuid koguduse eesmärk on pöörata see areng teistpidi. Meie kõrval on inimesi, kes on kaotanud töö ja kes otsivad uut kutset. Kui meil ei olegi pakkuda palgalist tööd, saame inimesi kutsuda tegema vabatahtlikku tööd. See on üks võimalus säilitada eneseväärikus, sotsiaalne suhtlemine ja kuuluvustunne.

25 aastat pärast taasiseisvumist võib inimeste

Jaani kirik on saanud annetuste ja toetuste abiga värske ilme.

elujärg olla vägagi erinev ja paarsada tuhat inimest on läinud kodumaalt võõrsile leiba teenima.

Rahvusriigi seisukohalt on lõpmata tähtis kohaliku kodukoguduse olemasolu. Meie tohutu reserv on need sajad inimesed, kes liitusid kogudusega veerandsada aastat tagasi ja on praegu jäänud kogudusest eemale. Kui seda mees pidada, võime leida ka praegustes oludes võimalusi muuta iseennast, kogudust, meie linna, meie riiki ja koos

teistega kogu maailma.

Ülekirikuliselt on seatud kord, et koguduse liige teeb igal aastal oma kodukogudusele nimelise annetuse, mida nimetatakse ka liikmemaksuks või liikmeannetuseks. Sellelt annetusest tasub kogudus keskkassamaksu 10%, solidaarsuskassamaksu 5% ja praostkonna maksu 6%.

Keskkassast tasutakse EELK üldise eelarve kulud, solidaarsuskassa kaudu toetatakse väikeste koguduste vaimulikke ja praostkonna kassa toetab praost-

ARVO TARMULA
konna elu. Liikmeannetus on vabatahtlik, antud südametunnistuse järgi, kuid ei tohiks olla väiksem kui üks protsent isiku tuludest.

Nimelise annetuse võib teha ühekorraga, igas kuus või osade kaupa. Soovitame internetipangas sõlmida püsikorraldus.

Et kogudused on iseseisvad mittetulundusühingud, ei saa me oma tegevuseks raha riigilt, nagu tihtipeale arvatakse. Koguduse töötajad ei saa palka mitte riigilt, vaid koguduselt. Kõigi maksude tasumise eest vastutab kogudus.

Viimaste aastate suurim ettevõtmine on olnud kogudusemaja remont, mis loodetavasti lõpeb järgmisel aastal. Tööd on toetanud koguduse liikmed oma annetustega, Haapsalu linn ja Gustav Adolf Bund. Endiselt on kõik annetused teretulnud kogudusemaja remondiks.

Täname neid koguduseliikmeid, kes on tasunud 2015. aasta liikmemaksu. Kel on liikmeannetus tegemata, palume seda teha lähemate kuude jooksul.

Liikmeannetust saab tasuda kantseleis või koguduse kontole: SEB EE811010602003965006; S w e d b a n k EE442200001120274032. Pangakontole tasudes palume märkida maksja nime ja millise aja eest liikmemaks tasutakse. Tulumaksuseaduse kohaselt saab arvata oma maksustatavast tulust maha kuni 5% kirikule jt mittetulundusühingutele nimeliselt tehtud annetustelt.

Tiit Salumäe

Kaksikute Maria ja Mirjami ristsed.

Ristimispüha 26. detsembril 1992.

Tiit ja Lia Salumäe pere mitu põlvkonda aastal 2015.

Toomkiriku käärkambrile paneb nurgakivi tollane maavanem Andres Lipstok. Kõrval on linnapea Urmas Sukles ja Tiit Salumäe.

4 × ERAKOGU

Tiit ja Lia Salumäe 40 aastat Haapsalus

1. septembril sai 40 aastat päevast, mil Tiit Salumäe määrati Haapsalu koguduse õpetajaks ning alles augustis abiellunud Tiit ja Lia hakkasid pärast väikest pulmareisi endale Haapsallu kodu rajama.

Kuusalus kirikuõpetajast isa Eduard Salumäe kõrval hakkas Tiit varakult kirikutööd tegema, alguses kütja ja kellamehena. 1975. aastaks oli ta õpingute kõrvalt juba kolm aastat konsistooriumis töötanud.

Kui Tallinna toomkoguduse õpetaja Rein Preetmet suri, tahtis kogudus teda õpetajaks. Nõukogude võim aga ei pidanud Tiit Salumäe Tallinna jäämist võimalikuks ja nii pakkus

peapiiskop talle Haapsalu kogudust. Haapsalu õpetaja koht jäi vabaks, sest Eerik Hiisjärv määrati Tallinna.

Abikaasa Lia sai endale organistitöö, sest kuigi ta oli just lõpetanud Georg Otsa nimelise muusikakooli ja suunatud Haapsallu muusikaõpetajaks, anti talle vabadiplom, kui selgus, et ta on kirikuõpetaja naine.

„Meie ei võtnud Haapsalu teenistust ajutisena,”

meenutas Tiit Salumäe. Kohe algas Jaani kirikus suur remont. Sündisid lapsed.

Aastate jooksul on Tiit Salumäele pakutud ka muid kogudusi, aga Haapsalu vastu pole ta neid vahetanud. Haapsalust on ta kümme aastat käinud teenimas Puškino kogudust tollase Leningradi, nüüdse Peterburi lähedal. Praostina on Tiit Salumäe teeninud Läänemaal peaaegu kõiki kogudusi. Ta on

teeninud ka Kanada ja USA eesti kogudusi. Õpetajatöö kõrval on ta kõik need aastad töötanud ka konsistooriumis, olles kirikuvalitsuse kõige kauasem töötaja.

„Ilus aeg on olnud,” tunnistab Tiit Salumäe 40 aasta pikkusele tööle tagasi vaadates.

Tiit ja Lia Salumäe 40 aasta tööjuubelit tähistatakse 11. oktoobri jumala-teenistusel Haapsalu toomkirikus.

Lehte Ilves

Jumalateenistused

Toomkiriku kellad kutsuvad jumalateenistusele igal pühapäeval kl 11. Hommikupalvus on Jaani kirikus reedeti kl 9.

1.–22. novembril on jumalateenistused Jaani kirikus, aga advendilaupäevast läheme jälle toomkirikusse.

Kolmekuningapäevast vaikselaupäevani on pühapäevased jumalateenistused Jaani kirikus.

Lastekirik

Lastekiriku uue tegevusaasta avasime pühapäeval, 20. septembril. Päev algas toomkiriku Maarja kabelis. Seejärel tehti avastusretk piiskopilinnuses. Jumalateenistuse lõpuks kogunesid lapsed õnnistamiseks tagasi kirikusse. Lõpuks anti üle lastekiriku õpilaspiletid.

Tunnid ja muud kokkusaamised on sel õppeaastal 11. oktoobril; 8. ja 20.–21. novembril. Siis on raamatukoguöo Haapsalu lasteraamatukogus.

Lastekirik on veel 13. ja 24. detsembril (jõuluõhtu jumalateenistus ja näidend). Kolmekuningapäeva tähistamine ja jõulunäidendite teine etendus on 3. jaanuaril.

Lastekirik koguneb uuel aastal 14. veebruaril, 13. ja 27. märtsil (I ülestõusmis-püha), 10. aprillil ja 8. mail (emadepäev ja lastekiriku tegevusaasta lõpetamine).

Septembris jätkab tegevust lasteansambel Sirje Kaasiku juhtimisel ning mudilaste laulu- ja mänguring Jaanimardikad Lia Salumäe juhtimisel. Jaanimardikad kogunevad teispäeviti kl 16.30 Jaani majas (Kooli 6 hoovimaja).

Uus asi on lastekiriku kokkusaamised kodudes. Neil kokkusaamistel on keskne koht piibliõppel

ja seda toetaval tegevusel. Seda tööd korraldab lastekiriku õpetaja Maria Strauss.

Tere tulemast lastekiriku tegevuses kaasa lööma! Täpsem teave koguduse kantseleist (473 7166, 528 0635; e-post haapsalu@eelk.ee) ja kodulehelt (<http://haapsalu.eelk.ee/>).

Muusikatöö

Möödunud hooajale tagasi vaadates meenub esmalt kirikupäev ja vaimulik laulupidu Tartus, kus osales ühtekokku ligi 3000 lauljat. Eriline sündmus meie kogudusele ja linnale oli 1. mai, mil Haapsalus õnnistati ametisse piiskop Tiit Salumäe. Meie koguduse kooride kõrval laulsid suures ühendkooris ka Keila, Hageri, Lääne-Nigula ja Ridala lauljad.

Toomkoor võõrustas Pille Talvar-Heckmanni kogudust. Lasteansambel osales üle-eestilistes Väike Künla laululaagrites ja kontsertidel. Suve lõpus külastas toomkoor sõpruskogudusi Haagas ja Loviisas, esinedes mitme kontserdiga ja osaledes kolmkeelsel jumalateenistusel Loviisa kiriku 125. aastapäeva pidustustel.

Koorid on alustanud uut hooaega ja ootavad oma ridadesse uusi lauljaid. Toomkoor koguneb teispäeviti kell 18.30–20.30. Segakoor koguneb reedeti kell 17.30–19.30. Lasteansambelisse oodatakse uusi lapsi alates 8. eluaastast. Teave koorijuht Sirje Kaasikult 5645 3472. Tere tulemast!

Leerikool

Sel aastal oli meie koguduses kaks leerikursust: üks kevadel, teine suvel. Uue rühma kokkupanek on alanud ja kui meil on rühm koos, alustame tunde. Plaan kohaselt algab leerikool

uue aasta alguses. Registreeruda saab koguduse kantseleis.

Diakoonia

Koguduse diakooniatöö hõlmab tegevust kolmes valdkonnas. Abi andmine kasutatud riiete, jalanõude ja muu vajalikuga. Kasutatud asjade annetustöö on avatud vabatahtlike abiga esmaspäeval, kolmapäeval ja reedel kell 10–13 kantseleimajas Kooli 6. Jaanimajas koguneb kaks korda kuus reedeti kell 13.30–15 eakate teetund (teiselt ja kolmandalt reedel). Ootame oma ringi ka nooremaid pensionäre. Koos laulame, mõtiskleme vaimulikel teemadel ning jagame oma rõõme ja muresid. Traditsiooniks on ka sünnipäevade tähistamine. Katame ühiselt teelaua.

Kolmas valdkond on haigete või eakate koguduseliikmete külastamine. Selleks palume teada anda oma soovist koguduse kantseleisse.

Johannese Sõnumid

Koguduse infokiri ilmub 2008. aasta septembrist kord kuus ja saadetakse soovijaile e-postiga. Kui soovid, et ka Sinu e-post lisataks kirjasaaajate hulka, palun anna oma soovist teada haapsalu@eelk.ee. Infokirja saab lugeda ka koguduse kodulehelt. Seinalehena on Johannese

Sõnumid infostendil toomkirikus, Jaani majas ja kantseleis.

Ootame lugejate kaastöid, küsimusi ja soovet, millest võiks Johannese Sõnumid kirjutada.

Koguduse koduleht

Koduleht asub aadressil <http://haapsalu.eelk.ee/> ja on olnud abiks info leidmisel nüüd juba kaks aastat. Koduleht on hästi vastu võetud ja rohkesti külastatud. Eriti suure huviga jälgivad kodulehte meie noored, kes elavad Eestist kaugemal. Õpetaja Tiit Salumäega on võimalik olla ühenduses ka FB kaudu <https://www.facebook.com/tiit.salumae>.

Kantselei

Koguduse kantselei, Kooli 6, on avatud E, K ja R kell 9–15. Õpetajaga kokkusaamiseks tuleb aeg varem kokku leppida.

EELK Haapsalu Püha Johannese koguduse väljaanne

Toimetajad Tiit Salumäe, Lehte Ilves; küljendaja Tiina Liiv; keeletoimetaja Heli Tammik Trükitud Haapsalu Trükikojas

Kantselei, Kooli 6, on avatud E, K ja R kell 9–15.

Õpetajaga kokkusaamiseks tuleb aeg ette kokku leppida.

Koguduse arvelduskonto

AS SEB
EE811010602003965006;
Swedbank
EE442200001120274032